

Zomertijd –wintertijd

Mijn harige vrienden zijn niet zo erg gelukkig met het veranderen van de tijd. En ze zijn er al helemaal niet van gediend. Hun inwendige horloge zegt hun dat ik knap laat ben. 's Morgens staan de ezeltjes al vroeg te rammelen aan hun voerbakken als ik die binnen het hek laat hangen. De honden denken ook dat we luie mensen zijn geworden. Als het aan hen ligt staan we elke ochtend om kwart over 6 buiten de deur. Het zal wel weer wennen. Maar voorlopig hebben wij er nog niet van gewonnen.

We komen er dit jaar ook voor het eerst aan toe om eens goed naar de moestuin te kijken. Mijn zuurgraadmeter vertrouw ik al lang niet meer. Waar je hem ook poot: alle grond lijkt neutraal. Waarom strooien de buren dan overal kalk?? Bovendien zie ik dat de door mij gezaaide kleine bietenplantjes bij mijn buurvrouw veranderen in enorme monstergrote bieten. Die van mij blijven zeer bescheiden van grootte ondanks het feit dat er toch heel wat ezelmest in de moestuin is verdwenen. Daarnaast worden mijn koolplantjes geen fraaie kooltjes maar losbladige mislukkelingen. Ik vind een artikel dat dat op een tekort aan kalk zou kunnen duiden. Kortom de grond moet eens goed geanalyseerd. Bij mijn vrienden van de Scan (franse Boerenbond) hoor ik bij navraag dat de grond hier in de omgeving erg zuur is. En met de verzuring van de grond neemt ook de benutting van de meststoffen af. Dat verklaart een hoop! Maar ondanks dit alles steken de knofloken alweer dapper een groen blaadje boven de grond uit. En staan de verpote aardbeien alweer bij te komen.

De balken voor de gite zijn gearriveerd en Norm is bang dat er door de regen vlekken op zullen komen. Nou, ik denk eerder door mijn veestapel: Aap en de andere poezen gebruiken ze als evenwichtsbalk, de ezels proberen er bij te komen om ze even te proeven en de beide reuen eigenen ze op hun geheel eigen wijze toe! Deze maand moeten ze geplaatst worden. Het wordt nog een enorme klus. Ze wegen zo'n 400 kg per stuk. We vragen de buren om ze op te komen tillen en op de stelling te leggen met hun verreiker ofwel téléscopique zoals het machine hier heet.

De oude balk eruit.....

en de nieuwe er weer in!

De balk blijkt helemaal gespleten en in het midden staat zelfs wat water. Ook de bakstenen waarop de balk rustte zijn vergaan en verpulveren ter plaatse. Toch kan er ook nog een deel in de kachel!

De heggen van de weiden worden weer teruggesnoeid en overal om ons heen zijn ze daar ook druk mee bezig. Het ziet er weer heel verzorgd uit.

9 November vertrek ik al vroeg naar Parijs. Mijn auto achterlatend in Nevers onder de hoede van Bernadette. In Parijs tref ik 7 vriendinnen. Samen maken we het weekend van 10 en 11 november de stad onveilig. Het is ontzettend gezellig, en we bekijken Parijs niet op de geijkte manier.

In de Franse taal is er een uitdrukking: "à poil". En dat wil zeggen: in je vachtje ofwel naakt. Nou is er ook een dorpje in de Morvan dat Poil heet. Nu wil het geval dat een Nederlandse mevrouw mij benaderde om te horen of we een pony kunnen komen castreren bij haar aan huis in Poil. En met deze vraag moet ik naar Philippe mijn collega. We hebben erg gelachen want hoe ik het ook voorlegde aan hem, het bleef een vreemd zeggen: "nous devons faire un castration à Poil", of "à Poil nous devons faire un castration". Vooral met betrekking tot dit onderwerp nogal dubieus: wie nodigt er nu zijn baas uit om in z'n nakie te gaan castreren, niet waar!

Op 16 november wordt ineens iedereen (behalve wij) geïnformeerd dat ons drinkwater verontreinigd is. Er worden door de burgemeesters flessen drinkwater uitgedeeld en iedereen (alle levende have) zou hier van moeten drinken. Toch geloof ik niet dat elke veehouder zijn runderen bronwater gaat voorzetten. Er zit E-coli in het water. Gewoon lekker verhitten, en dan kan het nog best gebruikt worden. Binnenkort ontsmetten ze de leidingen met een goede stoot chloor en er komen wat koolstoffilters in een van de watertorens. Bij de Carrefour is er nog niets te zien van een run op waterflessen. Er is nog genoeg reserve. Het probleem wordt op 20 november verholpen en ook dit keer horen we het via via.

Ondertussen hebben we nog prachtig weer. Het lijkt wel lente en het is zo warm dat we zelfs overwegen buiten te lunchen op het terras. Ook de bomen raken weer in de war want ze zijn net een deel van hun blad kwijt en ondertussen staan de knoppen alweer op uitkomen. In de bossen waar de wind nog wat minder vat op de bladeren heeft gehad genieten we nog van de herfstkleuren.

Ook zijn er een aantal dagen waarop de wereld redelijk klein is. Dichte mist en dus weinig zicht. Dit ook op de dag dat we voor de praktijk helemaal naar district 71 moeten. Jammer, want het is leuker om ook nog wat van het uitzicht te genieten als we zo ver moeten rijden. Met de honden wandelend loop ik het ene moment nog in de zon om een paar stappen later in dichte mist te zitten. Een raar fenomeen. De temperatuur daalt ook ineens.

Onze oude Piet haalt de respectabele leeftijd van 15 jaar! En op haar verjaardag besluit ze nog even te gaan zwemmen met de familie in Etang du Merle. Het niveau staat erg laag omdat het weer schoongemaakt wordt voor het volgende seizoen.

We horen van een vriend die komt eten dat ons buur dorpje Les Jault nog een aparte historie heeft. Oorspronkelijk stamt zijn familie ook van hier. En hij vertelt ons over de communeauté. Volgens hem moest men vroeger belasting betalen over het aantal schoorstenen op een huis. Hier woonden in een groot huis alle leden van de communeauté. Ze hebben een gemeenschappelijk verwarmingssysteem en een vertrek voor elk huishouden. Het was de laatste commune in deze vorm die in Frankrijk was te vinden.

Na wat zoeken blijkt dit niet het enige te zijn. De communeautés blijken heel ver terug te gaan in de tijd, hier zelfs tot de 15e eeuw. De commune van Les Jault bestaat sinds 3 juni 1552 door toestemming verleend door de heer van Giverdy. Tijdens het feodale tijdperk werden de mensen die het land bewerkten nog verdeeld in lijfeigenen en vrije mensen. Lijfeigenen waren min of meer het bezit van de seigneur en vrije mensen pachten het land van hun seigneur. Lijfeigenen mochten niks erven, noch via een testament hun eigendommen overdragen. Al hun bezit viel terug aan de seigneur (le mainmorte). Om aan dit systeem te ontkomen konden ze met toestemming van de landeigenaar een commune oprichten: de feu et de lieu, de pain et de sel (van vuur, ruimte, brood en zout). De vrije man was pachter. Om als pachter te kunnen opvolgen moest de erfgenaam ook op het moment van overlijden samenwonen met de voormalige pachter. Er waren dus meerdere redenen om een commune te vormen. Zo'n commune werd geleid door een "maitre". Deze maitre was degene die de markten en dorpen bezocht en handel dreef ten behoeve van de commune en die aan ieder toebedeelde wat nodig was aan kleren en andere objecten. De maitre werd officieel gekozen door de leden, maar vaak was degene die als plaatsvervanger van de maitre was aangewezen ook de volgende in lijn voor opvolging.

De communes hadden een gemeenschappelijk bezit en dat besloeg: het oorspronkelijke gepachte bezit plus de aanwas verkregen door de winst van de commune. De beesten, de werktuigen en het roerende goed van het huis en het geld dat voortkwam uit verkoop van allerlei producten.

Elk lid (alleen mannen telden) gaf zijn werk en dat van zijn familie aan de commune die als tegenprestatie hem garandeerde: het mede-eigenaarschap van het domaine, eten, onderdak en kleding voor hem en de zijnen. Plus de verzekering dat zijn zoons op hun beurt deel van de commune zouden worden met alle voordelen.

Vanaf hun 15de jaar werkten de jongens mee op het land en de meisjes in het huis.

Vrouwen waren geen lid van de commune. Er geboren werden ze verzorgd als alle leden. Trouwde ze buiten de commune dan kreeg ze uit de gemeenschappelijke pot een bruidschat mee. Deze bruidschat varieerde met de waarde van het geld en met de waarde van het bezit van de commune. Daarnaast betaalde de commune de helft van de bruiloft, kleepte de bruid en kreeg ze juwelen mee ter waarde van 150 francs. Als ze weduwwrouw werd had ze het recht terug te keren binnen de commune.

Een vrouw die van buiten trouwde met een lid van de commune moest 200 francs inbrengen. Dit vertegenwoordigde de waarde van de meubels, etc die haar door de commune ter beschikking werden gesteld voor persoonlijk gebruik. Ook zij mocht als weduwe binnen de commune blijven evenals in dit geval haar kinderen. Indien zij wilde vertrekken kreeg ze haar 200 francs retour. Bij hertrouwen buiten de commune liet zij haar kinderen bij de commune achter waarbij die de zorg voor hen overnamen.

Een beschrijving van het oorspronkelijke huis: Exterieur niets speciaals, maar binnen kwam men in een grote zaal met aan beide einden een enorme haard. Het was de keuken, de eetzaal en de verwarming voor alle leden. Men at hier, waarbij de mannen aan een grote tafel zaten en vrouwen en kinderen aan een andere (al wordt er ook geschreven dat vrouwen en kinderen normaal in de privé vertrekken aten). De maitre en zijn vervanger zaten apart: dicht bij de haard. De vrouwen zorgden per toerbeurt voor het eten. Aan een zijde van de haard was de broodoven en aan de andere kant een grote stenen "gootsteen". Boven de keuken een lange gang waarop de individuele kamers van de leden uitkwamen waar ze met hun gezin huisden. Ieder sober ingericht. De commune bestond altijd uit rond de 40 personen.

In 1816 komt de eerste afvallige. Hij ontvangt net als de meisjes zijn 1350 francs en vertrekt en zweert bij notariale acte zijn rechten af. Maar zijn kinderen die hierdoor niet meer vallen onder de veiligheid van de commune eisen later toch een deel van de waarde op. Tijdens de revolutie veranderen de gewoontes en wil men niet meer volgzaam zijn. Dit breekt de commune op naast de slechte economische tijd waardoor schulden ontstaan.

In 1847 besluiten de leden tot vriendschappelijke liquidatie door arbitrage. De waarde bedroeg toen rond de 300.000 francs. Op moment van uiteen gaan bestond de commune nog steeds uit 40 personen: 7 hoofden van families, 7 andere volwassen mannen, 9 getrouwde vrouwen, 12 jongens en 5 minderjarige meisjes.

Het huis is er nog steeds, alleen nu aangepast aan de eisen van de huidige 3 gezinnen die na ontbinden van de commune er zijn blijven wonen.

We sluiten de maand af met de laatste overvliegende kraanvogels, natte sneeuw en hagel. De boeren zijn ineens weer allemaal druk met het binnen halen van het vee. Dat betekent dat het de komende maanden weer druk wordt op de praktijk. Daarnaast heeft de franse gezondheidsdienst voor dieren de tijd die we hebben voor de winterprofylaxe ingekort. Vroeger was het van oktober tot maart en nu maar tot half februari en het was altijd al moeilijk om overal al het bloedtappen op tijd af te hebben. Het is ook bijna tijd om de schapen weer binnen te halen voor de nacht.

De balk uit de gevel houdt ons lekker warm,

Nol en Koos

